

Bilaga 1. Utredning av ledning och stimulans för särskilt begåvade elever i Danderyds skolor

Bakgrund till uppdraget

Utbildningsnämnden har gett bildningsförvaltningen i uppdrag att se över hur Danderyds skolor arbetar med ledning och stimulans för särskilt begåvade elever. Nämnden efterfrågar en uppskattning av antal elever i Danderyds skolor, arbetssätt som används i skolorna, om strategier används i arbetet samt åtgärdsförslag för att tydliggöra och förbättra skolsituationen och undervisningen för dessa elever.

Reglering

Enligt 3 kap. 2 § skollagen (2010:800) ska *alla barn och elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt (...). Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.*

Enligt 1 kap. 4 § skollagen (2010:800) ska man i utbildningen *ta hänsyn till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt.*

Styrdokumentet tydliggör att elever har rätt att få ledning och stimulans i sin kunskapsutveckling. I detta gör skollagen ingen skillnad på olika elevgrupper eller individer såsom särskilt begåvade respektive mycket ambitiösa/ mycket begåvade elever.

Uppskattat antal särskilt begåvade elever i Danderyds kommun

Det finns ingen tydlig definition av eller diagnoskriterier för denna grupp elever såsom det finns för t.ex. elever med dyslexi eller nyanlända elever. I båda dessa fall finns det tydliga kriterier för när man ingår i gruppen. Enligt Skolverkets uppskattning kan fem procent av eleverna räknas som särskilt begåvade. Detta innebär att de behöver andra utmaningar, genom ledning och stimulans, för att nå bästa möjliga kapacitet. Enligt denna

beräkning skulle det innebära att ca 262 av eleverna som gick i Danderyds kommunala och fristående grundskolor och ca 89 av eleverna i kommunala och fristående gymnasieskolor under läsåret 19/20 hade särskild begåvning. Det exakta antalet elever för varje skola kan skilja sig något vilket gör att man inte kan beräkna antalet för respektive skola. De kommunala och fristående skolorna i Danderyds kommun har på efterfrågan uppskattat antalet särskilt begåvade elever i sina skolor under läsåret 19/20. Antalet stämmer i stort sätt överens med procenttalet angivet av Skolverket. I ett par fall har skolorna angett att de inte har några särskilt begåvade elever.

Nuläge

Det finns idag ingen särskild kommungemensam framtagen strategi eller arbetssätt för att möta särskilt begåvade elever i Danderyds kommunala grund- och gymnasieskolor. Det finns en kommunal skola som har en handlingsplan för särskilt begåvade elever.¹ Av de fristående grund- och gymnasieskolorna anger en skola att de arbetar efter en särskild framtagen strategi för sin skola eller huvudman.² Däremot arbetar flera av skolorna i kommunen med egna skolspecifika arbetssätt för den här gruppen elever.

Strategier och åtgärder

När särskilt begåvade elever upptäcks av läraren kan detta lyftas på elevhälsomöten. En av elevhälsans uppgifter är att utreda skolsituationen kring eleven för att bättre kunna möta elevens behov. Syftet är att kartlägga elevens kunskaper, intressen och spetsförmågor skyndsamt. En tidig upptäckt gör det även möjligt med tidig intervention och rätt stöd. På detta sätt kan elevens undervisningsbehov klargöras och därmed ge eleven den ledning och stimulans som den behöver för att nå längre i sin kunskapsutveckling. Det är av stor vikt att det finns en bred samsyn i skolan, genom kollegiet, för att den individuella eleven skall få den ledning och stimulans i sin undervisning som den behöver.

Exempel på ett arbetssätt som används i Danderyds skolor är att man efter att identifierat och kartlagt dessa elever med metoden ABC, acceleration, berikning och coachning arbetar utifrån en handlingsplan för särskilt begåvade elever. Eleven och insatsen dokumenteras i blanketten för extra anpassningar. I samma blankett utvärderas även insatsen efter en viss tid. Ett annat exempel på en individuell anpassning är att elever kan få gå vidare i enskilda ämnen i snabbare takt och med annat material än övriga klassen. Vidare kan elever på vissa skolor och inriktningar stimuleras och utmanas genom att få fördjupa sig inom vissa ämnesområden, exempelvis

¹ Enebybergs skola

² Ösbyskolan

spetsinriktning matematik på Mörbyskolan och Danderyds Gymnasium³ samt spetsinriktning engelska på Viktor Rydbergs högstadium och Viktor Rydbergs gymnasium.⁴ Flertalet skolor nämner att de haft elever som har blivit uppflyttade till ovanstående årskurs då de presterat på en högre nivå kunskapsmässigt och socialt än de jämnåriga eleverna.

Enligt 4 kap. 7 § skolförordningen får rektor besluta att en elev i grundskolan ska flyttas till en högre årskurs än den som eleven redan tillhör eller normalt ska tillhöra, om eleven har goda förutsättningar att delta i utbildningen i den högre årskursen och elevens vårdnadshavare medger det.

Danderyds kommunala grundskolor använder sig av en kommunövergripande handlingsplan för övergångar mellan skolformer och stadier⁵. I den anges att man vid övergången särskilt skall uppmärksamma elever i behov av särskild ledning och stimulans i sin utveckling. Detta ska säkerställa att mottagande skola tidigt får relevant kunskap om eleven så att anpassningar skyndsamt görs för att möta elevers behov.

Åtgärdsförslag

Bildningsförvaltningen har följande fyra åtgärdsförslag:

1. Danderyds kommun tar fram ett arbetssätt för särskilt begåvade barn och elever. Syftet med planen är att synliggöra och uppmärksamma särskilt begåvade barn och elever samt att utveckla förskolornas och skolornas arbete med ledning och stimulans och bemötande. I dokumentet lyfts strategier och arbetssätt för att utveckla undervisningen och höja dess kvalitet genom stöd i stegen för identifiering, åtgärder och uppföljning. Den återfinns som bilaga 2 till tjänsteutlåtande UN2020/0948.
2. De kommunala skolornas elevhälsoplaner kompletteras med Danderyds kommuns arbetssätt för särskilt begåvade barn och elever. Vid revideringen av skolornas lokala elevhälsoplaner läsåret 2020/2021 uppmanas skolorna att beskriva hur de arbetar med att stödja elever med särskild begåvning i sin kunskapsutveckling.
3. Specialpedagoger och skolans elevhälsa informeras om elevgruppen och möjligheterna till stöd för att i sin tur kunna stödja övrig personal i skolan.

³ Spetsutbildningen Matematikgymnasiet

⁴ Samhällsvetenskapsprogrammet med spetsinriktning engelska

⁵ Övergångar mellan stadierna förskola – förskoleklass, årskurs 3 till 4, årskurs 6 till 7 och årskurs 9 till Danderyds gymnasium

Datum
2020-11-25

Diarienummer
UN 2020/0948

4. Biblioteken i Danderyd uppmanas att ta fram underlag till skolbiblioteken över åldersadekvat skönlitteratur som ligger på en mer avancerad nivå.